

Варивончик Анастасія Віталіївна

кандидат мистецтвознавства, доцент

кафедри образотворчого мистецтва

Київського університету ім. Б. Грінченка

Навчальні заклади із підготовки майстрів декоративно-прикладного мистецтва на території України (Буковини і Прикарпаття).

Стаття присвячена малодослідженій у вітчизняній науці темі: художньої промисловості та навчальним закладам на території Буковини і Прикарпаття саме вони виховували майстрів декоративно-прикладного мистецтва, які з часом працювали на виробництвах художньої промисловості.

Ключові слова: артіль, майстер, декоративно-прикладне мистецтво, традиції, художні навчальні заклади.

Anastasia Varyvonchyk. Art industry: Changes in forms of social organization embroidery art in Ukraine .The article is devoted studied in domestic science topic: art industry and educational institutions on the territory of Bukovina Carpathians they raised the masters of decorative-applied art, which worked on the productions of art industry.

Keywords: gang wizard, decorative arts, traditions, art institutions.

Про традиційне народне мистецтво загалом та його різні галузі, види і різновиди зокрема існує значний корпус наукових досліджень. Так, про мистецтво вишивання писали Л. Кравчук («Вишивка, нариси історії українського декоративно-прикладного мистецтва» 1969.), М. Новицькая («Золотая вышивка Киевской Руси» 1972.), Т. Кара-Васильєва («Полтавська народна вишивка» 1993.), («Українська вишивка» 1993.), («Шедеври церковного шитва. XII – XX століття» 2000.) та ін. Вишивання в усіх його різновидах – як поширений вид народної творчості – ретельно проаналізувала Р. Захарчук-Чугай («Українська народна вишивка. Західні області УРСР» 1988) та ін., Є. Причепій («Вишивка східного поділля» 2009.) та ін. Подібно виглядає справа і щодо такого різновиду народного мистецтва, як домашнє ткацтво. Його досліджували С. Колос («Українська тканина»

1928.), Н. Лебедева («Прядение и ткачество» 1956.), С. Сидорович («Художня тканина західних областей УРСР» 1979), А. Карась («Історія Кролівецького ткацтва» 2013.). Багатовікові історичні та технологічні традиції українського килимарства вивчали: Д. Щербаківський («Український килим» 1927.), С. Таранущенко («Килими, історія українського мистецтва» 1968.), А. Жук («Український радянський килим» 1973), Я. Запаско («Українське народне килимарство» 1973.), Т. Кара-Васильєва («Український килим» 1997.), О. Данченко («Народні майстри» 1982.) та ін. Гончарство і кераміку досліджували: А. Арциховский, («Введение в археологию» 1947), А. Августиник, («Керамика» 1957); П. Будников, («Технология керамики и огнеупоров» 1962); У Кинджери («Введение в керамику» 1967); Н. Воронов («Искусство, рожденное огнем.» 1973), О. Голубец («Декоративна кераміка в сучасній архітектурно-просторовому середовищі (по матеріалах мистецтва декоративної кераміки України 60-х початку 80-х років XX століття» 1984). О. Голубець («Львівська кераміка» 1991), В. Петрашенко («Слов'янська кераміка VIII-IX ст. правобережжя Середнього Подніпров'я» 1992), О. Пошивайло («Етнографія українського гончарства: Лівобережна Україна» 1993.), В. Качкан («Жива Глина: Мандрівка в минуле та сьогоднішнє Опішного» 1994), Ю. Лащук («Покутська кераміка» 1998), І. Пошивайло («Феноменологія гончарства: семіотико-етнологічні аспекти» 2000), В. Міщанин («Північна група малих осередків гончарства Опішненського гончарного району (друга половина XIX-XX століття» 2006). Деревообробку на Україні досліджували: М. Селівачов («Нові тенденції і проблеми деревообробного промислу, художні промисли: теорія і практика» 1985), Є. Антонович, Р.Захарчук-Чугай, М. Станкевич та інші. Мета ж даної статті – пригадати навчальні заклади Буковини і Прикарпаття, які і досі вчать молодь декоративно-прикладному мистецтву на території України.

Своїми майстрами в напрямку народного мистецтва славилась Буковина і Прикарпаття, в тому числі і в галузі вишивання, кераміки, металу, різьблення по дереву. Тут здавна функціювали «артілі» як форма суспільної організації

праці в галузі художнього виробництва. Їх історична заслуга полягає ще й у тому, що з цих осередків народної творчості згодом по суті *виросли* навчальні заклади із підготовки майстрів декоративно-прикладного мистецтва, в тому числі й вишивального. Зокрема, це Львівський державний коледж декоративного і ужиткового мистецтва імені Івана Труша, Косівський інститут прикладного та декоративного мистецтва, Львівської національної академії мистецтв, Вижницький коледж прикладного мистецтва імені Ю. Шкрібляка.

Історія останнього розпочалась із «артілі», заснованої у 1905 році відомими народними майстрами Гуцульщини і Буковини В. Девдюком, Ю.Шкрібляком, М. Мегединюком та Ф. Гнатюком. Цей виробничо-творчий, а в подальшому – навчальний, заклад став справжнім центром збереження та розвитку традиційного народного мистецтва краю. З його стін вийшла велика плеяда майстрів, з яких найвідоміші: М. Ключан, М. Гайдук, С. Клим, О.Гасюк, К. Товарницький, М. Мірчук, Ю. Паучок та ін., які в різні роки, в складних умовах української історії оберігали, розвивали і передавали учням традиції народного мистецтва України.

Колектив коледжу і в наш час – учасник багатьох обласних, державних та міжнародних виставок. В 1996 році, зокрема, коледж представляв декоративно-прикладне мистецтво України на міжнародній виставці у канадському місті Торонто. Учасник республіканської виставки, присвяченої 15-річчю незалежності України, на виставці експонувались роботи студентів, які навчались у відділах художньої обробки дерева, художнього ткацтва, художньої обробки металу та художньої вишивки [1, с.10].

Відділення художньої вишивки є одним із провідних відділів коледжу. Навчання студентів базується на вивченні народного традиційного орнаменту усіх регіонів України та його творчої динаміки в сучасних умовах.

Косівський інститут прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв – сучасний багатoproфільний вищий художній навчальний заклад. Початок історії цього навчального закладу

сягає в позаминуле століття: до 1882 року, коли в Косові була заснована ткацька школа. Через півстоліття, в 1939 р., на базі цієї школи була створена Промислова школа гуцульського мистецтва. Її директор Михайло Куриленко доклав чимало зусиль, щоб об'єднати дрібні кустарні майстерні в єдине підприємство, відновити призабуті і розробити нові технології, впроваджувати нові зразки. Завдяки цьому ткацтво на Гуцульщині піднялося на новий рівень. У 1945 р. на його базі формується Косівське училище прикладного та декоративного мистецтва, яке 1993 року набуває статусу коледжу, а 2000 р. – Інституту прикладного мистецтва, який готує фахівців моделювання костюма, графічного дизайну, художників з металу, дерева, кераміки, ткацтва [2].

Львівський державний коледж декоративного і ужиткового мистецтва імені Івана Труша – вищий навчальний заклад України який розпочинав свою історію як Школа рисунку і моделювання при Міському промисловому музеї, заснованому 1876 року. Від 1993 року училище набуває статусу коледж і готує спеціалістів художників з дерева, ткацтва, метала, художників з розпису, кераміки та вишивки. З цього навчального закладу вийшло чимало видатних діячів вітчизняного мистецтва, в тому числі Б. Возницький, О. Кульчицька, Є. Нагірний [3].

Навчальні заклади працюють і досі виховуючи творчу молодь в напрямку декоративно-прикладного мистецтва. Випускники по закінченню працюють самостійно, вже не на виробництвах, а на дому, або в приватних малих підприємствах. Які нажаль зовсім не підтримуються державою.

Література:

1. Козубовський Д. О. Каталог : [Вижницький коледж прикладного мистецтва ім. В. Ю. Шкрібляка] / Д. О. Козубовський, І. Д. Задорожній. – К. : Народний дім, 1997. – С. 10;
2. Ткачук О. Гуцульщина літературна / О. Ткачук // Косів – 2009. с 509;
3. Шмагало Р. Історичний шлях художніх промислів школи у Львові(1876-1939; 1939- 1944) / Р. Шмагало //Бюллетень№8. Львів. 2006. – с 170 175.